

31.

MORAVSKÝ LANDFRÝD Z R. 1440.

Důležitým prostředkem k zajištění pokoje a právního pořádku, k odstranění či alespoň k zamezení zhoubných feudálních rozbrojů v zemi byly zemské míry — „landfrýdy“. Jsou právní institucí, jež vznikla původně ve středověké německé říši a záhy — ve 13. stol. — se ujala i v českém feudálním státě, kde se vyvíjela však zcela samostatně. Zemský mír byl v podstatě zápis nebo smlouva mezi hlavními politickými a mocenskými složkami v zemi, představovanými obvykle stavy a panovníkem. Tato smlouva, která měla pouze dočasnou platnost, zavazovala smluvní strany k zachování právního řádu v zemi, přičemž si účastníci landfrýdu navzájem slibovali poskytování pomoci.

Svou formou byl tedy landfrýd smlouvou, jež ve svém úvodu obsahovala obvykle jména těch, kdož ji uzavírali, dále důvody, pro které se k uzavření smlouvy přikročilo a výčet opatření, jež měla být podniknuta. Na konci pak byl uveden závazek smluvních stran, že budou zachovávat ustanovení landfrýdu a na důkaz toho byly k listině, obsahující autentický text smlouvy, přivěšeny pečeti účastníků. K landfrýdu mohli i po jeho uzavření

po celou dobu platnosti přistupovat i další účastníci, a to zvláštními listy, jež se nazývaly příznávací. Mnohdy byla tato účast vynucována, a ti, kdož odmítli připojit se k landfrýdu, byli považováni za odbojníky a zhoubee země a hledělo se na ně jako na veřejné nepřátele.

Landfrýdy se nejdříve objevily v Čechách, avšak nenabýly zde výjma období husitského a pohusitského takového významu jako na Moravě, kde se staly zvláště v 15. století pravidelným zjevem. Obsah moravských landfrýdů se pak v 16. století stal hlavním podkladem kodifikace moravského šlechtického práva.

Moravský landfrýd z 28. ledna 1440, jež otiskujeme, je jedním z politicky nejdůležitějších. Vznikl v době bezvládní po smrti krále Albrechta, a to téměř současně s významným landfrýdem českým z 29. ledna 1440, který zakotvil výsledky dlouhého a složitého politického jednání mezi stranou podobojí vedenou Ptáčkem z Pirkenštejna a katolickým táborem a měl zároveň vytvořit předpoklady pro volbu nového krále. Příprava volby nového krále pak je i hlavním obsahem landfrýdu moravského.

Z literatury:

R. RAUSCHER: Zemské míry na Moravě, Praha 1919.

J. KALOUSEK: České státní právo, II. vyd., str. 330—332.

Fr. ČÁDA: Zemské zřízení moravské z r. 1535, Praha 1937, zvl. str. XVIII—XXVI Úvodu.

R. URBÁNEK: České dějiny, díl III., část 1, Praha 1915, str. 468—473.

V. URFUS: Záštít v Čechách v polovině 15. století, Právně historické studie III., Praha 1957.

Ve jméno božie amen. My Pavel božie milosti biskup Olomúcký, i všichni opati a preláti země markrabství moravského, a my Jan z Cimburka a z Tovačova, hajtmán markrabství moravského, Jan z Lomnice, Jan z Lichtenburka a z Šoršteina, Albrecht z Šternberka a z Lukova, Dobeš z Meziříčí a z Trnávky, Kryštof z Lichtštaina, Jan z Krajku a z Vranštaina, Rajmprecht z Ebrstorfu a z Ostroha, Jiřík z Kravař a z Strážnice, Jan z Hradce, Petr z Konice, Heralt z Kunštáta a z Lisic, Lacek z Šternberka, Jan z Eozkovic a z Lúky, Jan a Miroslav bratřie z Cimburka, Beneš a Vaněk bratřie z Eozkovic, Henyk z Valšteina, Boček a Kuna z Kunštáta, Zdeněk z Valšteina, Štěpán z Vartnova, Pavel a Vok z Sovince, Heralt z Sovince a z Dubravnice, Milota z Tvořkova, Proček z Kunštátu a z Opatovic, Jošt z Rosic, Mikuláš z Tvořkova, Proček z Vilnberka, Jaroslav z Šelmberka, Smil z Moravan, Mikuláš z Vlašimě; a my Václav z Kukvic, podkomoří markrabství moravského, Jan Kužel z Žeravic a z Quasic, Markvart ze Zvole, Boček z Otoslavice, Jan z Opatovic a z Dluhéj Vsi, Ozvald Oncigar z Hrádku, Čeněk z Mošnova, Zdeněk z Švábenic, Markvart z Dubňan, Mikuláš z Milonic, Petr Roman z Vítovic, Blažek z Borotína, Beneš z Vonovic, Jan Raczek z Mrdic, Jan Tlačisvět z Bystřice, Mikuláš Cigan z Račic, Petr Nebojsie z Sehradic, Stibor z Hluku, Ondřej z Bukovic, Bohuněk a Konrád bratřie z Miroslavě, Gewl z Hrušova, Nyklas Hunt z Dunajovic, Franěk z Hartmanova, Jan Tub ze Zdětína, Jan Svinka z Šardic, Mendlík z Gryffenberka, Jindřich Húse z Podhradí, Ješek z Spytíňova, Mírek z Dražejovic, Závaše z Kúnčic, Protivec a Heřman bratřie z Pavlovic, Levík ze Slezan, Jan Kopyna ze Zvole, Mikuláš z Nevojic, Václav z Drhotína, Štěpán z Pavlovic, Hynek z Újezdce, Drslav z Ochab, Mešek z Kostelce, Pavlík z Litenčic, Jan z Skrbeně, Zigmund z Rajsburka, Ondřej Valach z Přestavlk, Bohuška z Bietova a z Sokolník, Jakoubek z Maršova, Jan z Kateřinic, Jan a Hynek bratřie z Rokytnice, Václav z Žeravic, Aleš z Vrahovic, Zich z Volfmperka, Arkleb Víczkovec z Viczkova, Bohdal z Dědkovic, Jindřich z Ba-

řic, Stach z Kokor, Stibor z Hofeřic, Mladota z Prusňovic, Jan z Potštátu, Milota z Morkovic, Arkleb z Kunkovic, Raczek z Czetochovic, Beneř Zástřil, Philipp z Újezda, Jindřich Čihuvka, Jindřich Jaromřfka, Drslav z Nákla, Vácslav Papiř, Ondřej a Jan bratřie z Chvalkovic, Jan Kužel mladřie z Žeravic, Bušek z Melic, Arkleb z Pačslavic, Arkleb z Kunovic, Prokop z Domamyslic, Slavek z Stichovic, Zigmund Vajtminar, Stephan z Slavikovic, Jan z Kořník, Jan z Opolněřic, Blažek z Přečkova, Hanuš z Valdíkova, Smil a Jan bratřie z Nematic, Štěpán z Dobročkovic, Krystofor z Zarušek, Jakub z Dřienového, Petr ze Zvole; a my purgmistři a rady měst Olomúce, Brna, Znojma, Jihlavy, Hradisče, Uničova, Litovle, Ejvančic, vyznáváme tiemto listem všeckni ze spolku přede všemi, ktož jej čtúc slyřeti budú, jakož pro naše hřichy a z dopuřcence božieho tato naše země po smrti najjasněřieho kniežete a pána krále Albrechta, slavně paměti, Řimského, Uherského, Českého, Dalmatského, Charvatského etc. krále, kniežete Rakúského, pána našeho milostivého, jest osiřela, a by vidúce a znamenajic záhuby a škody, kteréž se ději od některých v této zemi i také do jiných zemí, chtěice rádi, aby ty záhuby nynějšie i budúci, ač by které vznikly ukroceny a staveny byly. I učinili jsme byli sněm obecnie, svolání prelátuov, zeman i měst markrabstvie moravského v městě Brně den svatěj Lucie panny, na kterémžto sněmu darem božiem všichni společně vstúpili jsme v jednotu a jednostajně smluvili jsme se za jeden člověk a slřbili jsme sobě tu jednotu držeti a zachovati ctně, věrně a křesťansky, tak abychom hrdly i statky svými jednali a skutečně pomáhali pokojiti země tejto, tak aby každý na svém dosti měl až do přijeti pána budúcieho, kteréhož ze spolka přijiti máme s bohem řádně, právě a spravdivivě a s naše ctí, a tak učiniti máme a chceme bez zmatku. A jsúc v tej jednotě, učinili jsme druhý sněm obecnie země tejto v Brně na den svatých Šebestiána a Fabiána mučedlnikuov božiech, na kterémžto sněmu potvrdili jsme a mocí tohoto listu potvrzujeme tej svrchupsaněj jednoty, a slibujeme v tej jednotě státi a skutečně pomáhati každý z nás vedle svého moženie tuto sirú zemi pokojiti, aby každý v svých řádiech a v právích zostal. A ty všecky věci svrchupsané slibujeme každý z nás a společně sobě držeti ctně a věrně a křesťansky svú dobřú čistú věřú jako dobři lidé. Pakli by který z nás toho neučinil, čehož pane Bože nedaj, tehdy ten nemá jmieti žádného práva a žádněj svobody v této zemi. A slibujem sobě na takého ze spolka pomoci hrdly i statky svými. A tato svrchupsaná jednota a ustavenie i zjednání tak, jakož se svrchu piře, jmá trvati a slibujem v tēm státi až do budúcieho pána, kteréhož se spolku jmáme řádně přijiti tak, jakož se svrchu piře. Také ktož by chtěl v této zemi v tuto jednotu a ustavenie k nám vstúpiti, jeřto by jeho jméno nebylo vepsáno v tomto listu, ten jmá list svouj otvoriťi s svú pečeti v městě v Brně na rathúsi položití v moc purgmistra a rady tiem obyčejem, jakož jest přřpis od nás vydán, přřznáváje se, že v této jednotě a ustavenie podle nás stojí. A to jmá tam mocno býti, jako by jeho jméno v tomto listu bylo vepsáno a pečeť jeho přřvěřena. A jestliže by která ta pečeť nedořla k tomuto listu, jeřto jeho jméno napsáno jest v tomto listu, to tomuto listu a této jednotě a zjednání nemá škodno býti, než proto tento list jmá v svéj plnej moci zuostati, jako by všecky pečeti při něm byly. A toho všeho, což v tomto listu svrchupsáno jest, na svědomie a jistotu naše vlastnie pečeti přřvěřili jsme k tomuto listu. Jenž jest dán a psán v Brně, léta od narozenie syna božieho tisícieho čtyřstého čtyřcátého počítajice, v ten čtvrtěk po hodu svatého Pavla na vieru obráćeni.

Otiřtěný text je převzat z knihy B. Bretholze, Moravský zemský archiv. Brno 1908, tab. X.